

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. Quid illud sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

non teneatur debitor debitum solvere antè præfixum diem, in sua tamen potestate sit; illud antea solvere, quia integrum semper est homini, rem, quæ Domino debetur, eidem consignare.

Quod si mutuatarius præfixo tempore non restituat, & propterea mutans aliquid damnum patitur, teneatur in conscientia illud refarcire; sicuti etiam teneatur restituere ea quæ mutans insumpsit in repetendo ejusmodi debitum. Ratio est, quia tunc mutuatarius causa prædictorum damnorum est. An autem is præmonendus sit de interesse, quod sit mutuantis, diximus satis l. 8. in Decal. n. 3. c. 8. §. 3. n. 9. & iterum dicemus mox infra, c. 3. §. 3. d. n. 5.

3. Sed quid, si nullus fuit præfixus terminus ad reddendum mutuum?

Respondeo, adhuc non posse mutuantem statim repetere, sic enim nullum fuisset mutuum. Tunc ergo, vel ex circumstantiis, vel iudicis arbitrio statuendum est, quandònam possit repeti, ut notat Menoch. de arbit. l. 2. c. 22. Tirac. in l. 1. n. 3. c. de reuocanda Donat. alique.

4. Si forte confusus es per scripturam, etiam publicam, te recepisse numeratò pecuniam mutuum spe, quod certo tibi esset numeranda, quæ tamen deinde tradita tibi non fuit, qua exceptione vti possis in foro externo, ne cogaris reddere, quod non accepisti (nam in interno clarum est, te non obligari) lege fuisse apud Molinam d. 302. De Lugo de Just. d. 2. §. n. 5. alioque.

Tantundem restituendum in Mutuo.

5. Iam verò aliquantò latius explicandum est illud (tantundem) ex qua particula maxime discernitur, quandònam in mutuo involvatur usura; si enim plus requiras, quam sit res mutuata, committis usuram, ut latè explicabimus inferius.

6. Certum autem est, ei, qui mutuatur pecuniam auream, (præcendendo à pacto) iuste communiter reddi argenteam, vel æream, si tantundem in valore reddatur, & ex ea minoris pecuniæ redditione nullum damnum sequatur mutuantis.

7. At quæri potest, an possit mutuator prætere de si fieri supplementum merè ex ipsa redditione minoris pecuniæ.

Respondeo affirmativè, atque ideo posse exigere pecuniam ejus rationis, quam numeravit, vel aliquid proportionatum petere, quod ipsi damnum compensetur; immò etiam posse pactum facere ab initio mutui, ut sibi ejus rationis reddatur pecunia, quam dedit. Ratio est, quia pecunia aurea utilior est, & pretiosior, quam argentea & hæc, quam ærea; nec teneatur mutuator gratis privare se hujusmodi commodis, quæ sunt extra ipsum mutuum. Ita Sylvest. v. Solutio, q. 2. Ang. v. Solutio, num. 2. Bart. in l. Paul. n. 3. ff. De solutione, alique.

8. Contra verò, qui mutuatur pecuniam, putà, æream, licet teneat potest exigere, vel pactum facere, ut detur argentea, vel aurea.

Respondeo, nequaquam; cum Navar. in man. c. 17. n. 26. lafon. alisque in l. 2. ff. de rebus venditis, quia imponeret onus debitori ultra debitum, seu ultra sortem, plus enim valet, ut dictum est, aurea, quam argentea, & hæc quam ærea.

Sed certè, incidit hæc celebris dubitatio; quid faciendum quando res mutuata diversimodè valet tempore accepti, quam tempore soluti mutui. Sanè de hac instituere particularem paragraphum distinctionis gratià operæ pretium erit, quod iam facio.

§. II. De diversitate valoris in Mutuo.

VT distinctius procedamus loquamur prius de pecunia, tum de rebus aliis, habent enim suas quæque proprias difficultates.

Quoad Pecuniam.

1. Titius dedit mutuos Caio centum, v. g. quos vocant, Zicchinos aureos, quorum singuli, tunc valebant

Part III.

viginti Iuliis. Nunc verò, tempore præfixi termini reddendi, valent eorum singuli, viginti quinque Iuliis.

Inquiri primò: poterint iuste Titius nunc exigere à Caio centum Zicchinos ex auro?

Quid secundò: Si contra, hoc est, si tunc valebant Iuliis viginti quinque, nunc verò solum viginti? Hæc autem inquiri, quando nullum præcessit pactum, nam an licitè possit pactum aliquod præcedere, dicam mox à n. 9. seu potius adverte, idem, quoad hoc pactum, dicendum esse de pecunia, quod dicto n. 9. dicitur de rebus.

Respondeo ad primum, negativè; solum enim potest tot exigere, quot complent valorem antiquum centum illorum aureorum.

Contra verò, Respondeo ad secundum affirmativè; poterit enim exigere tot, quot tunc mutuos dedit, vel eorum æquivalentem valorem. Ita Mol. d. 27. n. 7. & latius d. 312. d. n. 2. Covarr. de Collat. Numismatum, c. 7. §. ult. n. 3.

3. Ratio utriusque responsionis est, quia valor ille crevit, vel decrevit. Domino pecuniæ, qui sanè nunc est mutuatarius: à mutuo enim transferri dominium rei mutuatae, non verò in commodato, diximus satis abbi; ergo illi ejus utilitas, vel damnum cedere debet. Præterea, mutuatarius debet illud, quod ipsi mutuatum fuit; ac ipsi mutuata fuit pecunia sub ratione pecuniæ, secundum valorem temporis, quo acceptum à se fuit mutuum, reddit verò secundum valorem temporis, quo mutuum reddit, ergo illum valorem debet non hunc, quia solum debet tantundem.

3. Confirmatur ex cap. Cum olim, de censibus, ubi dicitur, censum esse solvendum secundum monetam prioris & non posteriorem, quæ forte curret minoris valoris; & ex c. Cum Canonici, eodem, ubi decernitur, pensionem esse solvendam, iuxta æstimationem prioris pecuniæ, quando imposta est pensio.

5. Scio à Navar. in Man. c. 17. n. 294. & in Comment. de cambiis n. 48. oppositum doceri, quia mutuator (ali) erat servaturus suam pecuniam usque ad tempus, quo valor erat augendus. Sed nihil fecit contra nos. Nos enim in hac Conclusionem non loquimur de alio contractu, quem quis potest celebrare cum mutuatario circa damnum emergens, vel lucrum cessans, de hoc enim inferius agemus; sicuti, neque de pacto aliquo iusto, quo convenires cum eodem, ut tibi semper detur valor præsens pecuniæ, sive crescat, sive decreseat in posterum, de quo mox dicam n. 10. & denique, neque de illo casu, quo forte commodas tuam auream pecuniam ad ornatum, v. g. quando certè eadem erit in individuo reddenda, quia tunc pecunia non fungitur munere pecuniæ, sed rei, solum enim loquimur de mero mutuo, ratione cuius ex allata doctrina, dicimus, non deberi tibi, nisi tantundem ejus, quod mutuasti, quod certè est pretium illud currens eo tempore, quo mutuasti pecuniam dedisti.

Quoad res.

6. Quamvis, quod de pecunia dictum est, intelligendum etiam sit de aliis rebus pecuniæ functionem habentibus; unde si mutuasti mensuram Tritici, contingat autem propter novam, v. g. Pragmaticam, mensuram augeri, vel decrecere, semper tibi debeatur ea mensura, quæ tui mutuasti, ut patet ex dictis, quia ius habes semper ad tantundem; quæstio tamen remanet, quando non crevit quidem, vel decrevit mensura, sed quod sæpè solet accidere, quando decrevit, vel augetur ipsum mutuata rei pretium, mutuavi tibi mensuram superiore quatuor, v. g. frumenti modios, qui tunc valebant aureis sex, nunc verò valent, propter abundantiam, tribus aureis, vel propter penuriam, octo; possuntne non licitè exigere modios quatuor, quocumque tandem pretio ii valeant?

3. Respondeo; Si nullum præcessit pactum, debet mutuatarius semper reddere quatuor modios, & consequenter eisdem tu poteris exigere. Ita Less. lib. 1. cap. 20. dub. 17. num. 150. Ratio est, quia ita usu, & consuetudine, & quasi virtuali pacto inter mutuum celebrantes, receptum est; ut nimirum, si nulla præcesserit contraria conventio,